

MANİSA TARIMSAL İHRACATI STRATEJİK RİSK ANALİZ RAPORU

2021–2025 yılları arasındaki pazar dinamikleri ve sektörel gelişmeler doğrultusunda, Manisa'nın tarımsal ihracat yapısı **operasyonel, jeopolitik, iklimsel ve finansal** risk faktörleri altında incelenmiştir.

1. Risk Matrisi (Özet)

Aşağıdaki matris, raporda öne çıkan risklerin gerçekleşme olasılığını ve Manisa ekonomisine olası etkisini göstermektedir:

Risk Tanımı	Sektörel Etki Alanı	Olasılık	Etki Derecesi	Risk Seviyesi
Tek Pazar Bağımlılığı (Konsantrasyon Riski)	Kuru Meyve & Hayvansal Mamuller	Yüksek	Çok Yüksek	KRİTİK
İklim Krizi ve Periyodisite (Yok Yılı) Riski	Zeytinyağı & Yaş Meyve Sebze	Yüksek	Yüksek	YÜKSEK
Sertifikasyon ve Tarife Dışı Engeller (Karantina)	Yaş Meyve Sebze (YMS)	Orta	Orta	ORTA
Jeopolitik ve Bölgesel İstikrarsızlık Riski	Hayvansal Mamuller & Hububat	Orta	Yüksek	YÜKSEK

2. Detaylı Risk Analizi ve Etki Alanları

A. Kritik Seviye: Tek Pazar Bağımlılığı (Konsantrasyon Riski)

Manisa'nın geleneksel ve en güçlü olduğu sektörlerde ihracatın az sayıda ülkeye yığıldığı görülmektedir.

- Kuru Üzüm Tehdidi:** Birleşik Krallık'ın (İngiltere) toplam rekoltenin tek başına %30-%35'ini alması, bu ülkedeki olası bir gümrük mevzuatı

değişikliği, ekonomik resesyon veya siyasi kararda Manisa ekonomisinin doğrudan darbe almasına yol açar.

- **Hayvansal Mamul Tehdidi:** Irak'ın kanatlı eti ve yumurta sektörünü tek başına domine etmesi, benzer şekilde bu ülkenin yerli üretimi koruma politikalarında (örn. ani ithalat yasakları) sektörü kırılgan hale getirmektedir.
- **Risk Azaltma (Mitigasyon):** Japonya, Kanada ve Avustralya gibi alternatif pazarlardaki payın %12'den hızlıca %20 bandına çıkarılması kritik önemdedir.

B. Yüksek Seviye: İklim Krizi ve Arz İstikrarsızlığı Riski

Zeytin, zeytinyağı ve yaş meyve sebze gruplarında üretimin doğrudan doğa koşullarına bağlı olması finansal öngörülebilirliği zorlaştırmaktadır.

- **Dinamik:** 2022-2023 yıllarında Avrupa'daki kuraklık Manisa için (dökme zeytinyağı ihracatı ile) bir avantaja dönüşmüş olsa da, iklim krizinin Manisa havzasını vurması durumunda arz güvenliği tehlikeye girmektedir. "Yok yılı" etkileri, ihracatçıların küresel kontratlarını zamanında teslim edememe (tahhüt) riski yaratır.
- **Risk Azaltma (Mitigasyon):** Katma değeri düşük dökme yağ ihracatından, iklimsel dalgalanmalardan fiyat esnekliği sayesinde daha az etkilenen **markalı ve paketli ürün** ihracatına geçiş hızlandırılmalıdır.

C. Yüksek Seviye: Jeopolitik ve Lojistik İstikrarsızlık Riski

Özellikle Orta Doğu ve Rusya odaklı ihracat hatları, siyasi gerilimlere ve sınır güvenliği krizlerine doğrudan açıktır.

- **Dinamik:** Hayvansal mamuller ve hububat sektörünün büyüme motoru olan Orta Doğu ve Rusya pazarları, basitleştirilmiş gümrük hatları sayesinde ivme kazanmıştır. Ancak bu bölgelerdeki ani jeopolitik kırılmalar (ambargolar, lojistik rotaların kapanması), ihracat akışını bıçak gibi kesme potansiyeline sahiptir.

- **Risk Azaltma (Mitigasyon):** Kuzey Afrika ve Körfez Ülkeleri gibi (Kuveyt, Katar) alım gücü yüksek ve nispeten daha stabil pazarlardaki pay artırılmalıdır.

△D. Orta Seviye: Kalite Standartları ve Tarife Dışı Engeller

Yaş meyve grubunun en büyük alıcısı olan Rusya pazarında sıkça karşılaşılan "karantina ve gümrük engelleri" ticari sürekliliği tehdit etmektedir.

- **Dinamik:** Rusya pazarındaki ani gümrük durdurmaları, çabuk bozulan taze üzüm ve kirazda ciddi finansal zararlara yol açmaktadır. İhracatçıların 2024 ve 2025'te rotayı AB standartlarına çevirmesi bu riski azaltmaya yöneliktir.
- **Risk Azaltma (Mitigasyon):** Üretim aşamasında pestisit (tarım ilacı) kalıntısı yönetimi ve AB standartlarında sertifikasyon süreçleri yaygınlaştırılarak, ürünlerin "yüksek standartlı pazarlara" giriş bariyerleri kalıcı olarak aşılmalıdır.

3. Stratejik Sonuç ve Öneriler

Manisa tarım ihracatının 2026 ve sonrası için sürdürülebilir olması, "**Ürün Çeşitlendirmesinden Pazar Çeşitlendirmesine**" geçilmesine bağlıdır. Hububat ve yağlı tohumlar sektöründe yakalanan agresif büyüme başarısı, pazar dağılımında da yakalanmalı; özellikle Uzak Doğu ve Kuzey Amerika gibi uzak ama yüksek hacimli pazarlara yönelik devlet destekli ticaret heyeti organizasyonları artırılmalıdır.

Bu risk analizini desteklemek için, risk azaltma stratejilerine yönelik **eylem planı tablosu** hazırlamamı ister misiniz, yoksa bu analiz raporunu bir **PDF belgesi (.md formatında çıktı)** olarak indirmeye hazır hale getireyim mi?

Bu risk analizini desteklemek için, risk azaltma stratejilerine yönelik eylem planı tablosu hazırla

MANİSA TARIMSAL İHRACATI RİSK AZALTMA STRATEJİLERİ EYLEM PLANI

Risk analizinde belirlenen kritik ve yüksek seviyeli tehditleri minimize etmek amacıyla hazırlanan 2026–2030 dönemi stratejik eylem planı tablosu aşağıdadır:

İlgili Risk Faktörü	Stratejik Eylem Maddesi	Sorumlu / Paydaş Kurumlar	Hedef Süreç / Zamanlama	Başarı Kriteri (KPI)
Tek Pazar Bağımlılığı (Kuru Üzüm & Kanatlı)	- Japonya, Kanada ve Avustralya pazar payını artırmak için UR-GE projeleri ve ticaret heyetleri düzenlenmesi. - İkili serbest ticaret anlaşmalarının optimize edilmesi.	Ege İhracatçı Birlikleri (EİB), TİM, Ticaret Bakanlığı	Kısa - Orta Vadeli (12-24 Ay)	Alternatif pazarların toplam ihracattaki payının %12'den %20'ye çıkarılması.
İklim Krizi & Arz İstikrarsızlığı (Zeytinyağı & YMS)	- Dökme zeytinyağı yerine markalı, coğrafi işaretli ve paketli ürün ihracatına yönelik teşviklerin artırılması. - Akıllı tarım ve lisanslı depoculuk altyapısının yaygınlaştırılması.	Manisa Ticaret Borsası, Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, Üretici Kooperatifleri	Orta - Uzun Vadeli (24-48 Ay)	Paketli/markalı ürün ihracat gelirinin toplam zeytinyağı gelirindeki payının %50 artırılması .
Jeopolitik & Lojistik İstikrarsızlık (Hayvansal Mamul & Hububat)	Körfez Bölgesi (Katar, Kuveyt, BAE) ve Kuzey Afrika pazarlarında zincir marketlerle doğrudan tedarik kontratlarının yapılması.	İhracatçı Firmalar, Lojistik Dernekleri, Ticaret Odaları	Kısa Vadeli (6-12 Ay)	Körfez ve Kuzey Afrika pazar payında yıllık %15 hacimsel büyüme yakalanması.

	• Lojistik hat çeşitliliği için intermodal taşımacılık alternatiflerinin geliştirilmesi.			
	• Üretim aşamasında dijital izlenebilirlik ve pestisit (tarım ilacı) kalıntısı takip	İl/İlçe Tarım Müdürlükleri, Ziraat Odaları, İhracatçı Birlikleri	Sürekli / Dönemsel (Her Üretim Sezonu)	Rusya ve AB gümrüklerinde karantina veya kalıntı nedeniyle geri dönen ürün serisinin sıfıra indirilmesi.
Kalite Standartları & Karantina Engelleri (Yaş Meyve Sebze)	• Üreticilere AB Yeşil Mutabakatı ve GlobalGAP sertifikasyon eğitimlerinin verilmesi.			

Uygulama Notu

Bu eylem planının başarıya ulaşması için yerel üreticiler, ihracatçı birlikleri ve merkezi yönetimin (Bakanlıklar) tam koordinasyon içinde çalışması gerekmektedir. Özellikle **AB Yeşil Mutabakatı standartlarına uyum**, orta vadede Manisa'nın tüm tarımsal ihraç gruplarında pazar kaybetmesini önleyecek en kritik kilit taşıdır.